

UZASADNIENIE

1. Uzasadnienie potrzeby i celu wydania aktu.

Realizowany w ostatnich latach przez Polskę model rozwoju, pozwalał na utrzymanie wzrostu gospodarczego (w ciągu minionych 10 lat polska gospodarka rozwijała się w tempie 3,8% rocznie). Model ten nie był jednak oparty na solidnych fundamentach. Polska konkurencyjność nie wynikała z innowacyjności. Mniejszy niż potencjał gospodarki był poziom inwestycji – ich udział w PKB systematycznie spada. Chcąc wyrwać się z tzw. „pułapki średniego rozwoju”, niezbędne jest zbudowanie gospodarki opartej na wiedzy.

Powyższy cel został postawiony w *exposé* Pani Beaty Szydło, Prezesa Rady Ministrów w dniu 18 listopada 2015 r., która następnie, w dniu 18 stycznia 2016 r. powołała Radę i Międzyresortowy Zespół ds. Innowacyjności. W pracach tych ciał udział biorą Minister Rozwoju (jako Przewodniczący), Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Minister Cyfryzacji, Minister Skarbu Państwa, Minister Zdrowia, Minister Edukacji Narodowej, odpowiedni wiceministrowie: Obrony Narodowej, Środowiska, Energii oraz dwaj ministrowie wiodący w niniejszym projekcie ustawy: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Minister Finansów. W toku dotychczasowych prac Rady i Zespołu powstała koncepcja szybkiego wdrożenia do polskiego prawa najlepiej opisanych instrumentów wsparcia działalności innowacyjnej.

Przy ocenie konkurencyjności poszczególnych krajów innowacyjność jest jednym z kluczowych czynników. W strategii *Europa 2020*, unijnym planie wzrostu na okres od 2010 do 2020 r, jednym z trzech priorytetów strategii jest inteligentny wzrost gospodarczy. Polska zobowiązała się do zwiększenia nakładów na B+R do poziomu 1,7% PKB w 2020 r. W 2014 r. wydatki te wyniosły 0,94% PKB, z czego mniej niż połowę stanowiły wydatki sektora przedsiębiorstw. W 2014 r. Polska w unijnym Rankingu Innowacyjności zajęła odległe 24 miejsce, przesuając się co prawda do grupy tzw. umiarkowanych innowatorów, ale w dalszym ciągu dystans pomiędzy liderami a naszym krajem pozostaje znaczący. Również w Globalnym Rankingu Konkurencyjności na lata 2014 – 2015 pod względem innowacyjności Polska zajmuje 72 miejsce na świecie. Podniesienie zdolności innowacyjnych polskich przedsiębiorstw, lepsze powiązania między nauką a przemysłem oraz stworzenie otoczenia sprzyjającego innowacjom stanowią cały czas niewykonane zadanie.

Sektor B+R w Polsce jest zróżnicowany instytucjonalnie i regionalnie. Jednostki naukowo-badawcze są skupione w metropoliach np. Warszawa gromadzi 25% jednostek naukowo-

badawczych, 25% potencjału kadrowego nauki oraz prawie 40% nakładów na B+R. Niemniej w 2014 r. w Polsce funkcjonowało ponad 600 ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, w tym m.in.: parki technologiczne, inkubatory technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii, sieci aniołów biznesu, lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe.

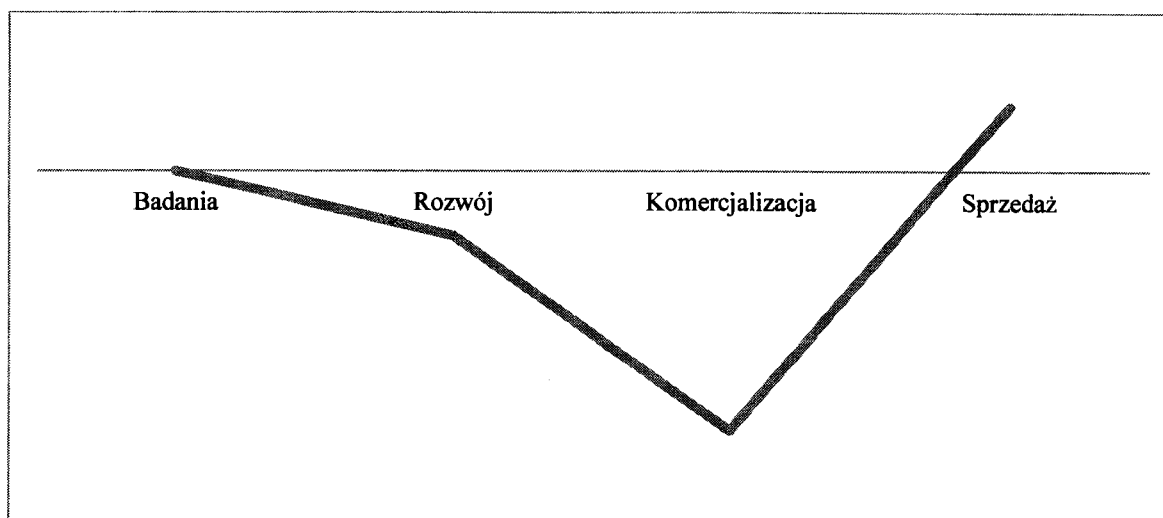
Polskie szkolnictwo wyższe kształcąc wysoko wykwalifikowane kadry posiada potencjał, który powinien zostać wniesiony do rozwoju polskiej gospodarki. Poprawi to również pozycję polskiej nauki w świecie, która jest niezadowolająca. Przykładem jest ranking przygotowywany przez Universitas 21, w którym ocena dokonywana jest wg 22 kryteriów podzielonych na cztery grupy tematyczne: zasoby, środowisko edukacyjne, umiędzynarodowienie i osiągnięcia. Niestety, z roku na rok pozycja Polski w tym rankingu spada. W edycji z 2015 r. Polska na 50 ocenianych państwach zajęła 32 miejsce, uzyskując 50,7 punktów (na 100 możliwych). W 2015 r. w Akademickim Rankingu Uniwersytetów Świata, uwzględniającym osiągnięcia naukowe i badawcze uczelni wyższych, Polskę reprezentowały tylko dwie uczelnie: Uniwersytet Jagielloński i Uniwersytet Warszawski. Korzystniej wygląda sytuacja poszczególnych dziedzin w polskiej nauce. Niemieckie Centrum Rozwoju Szkolnictwa Wyższego przygotowało Ranking of Excellent European Graduate Programmes w dziedzinach nauk przyrodniczych i matematyki. Klasyfikacji poddano wszystkie europejskie uniwersytety. Wśród wyróżnionych w rankingu znalazły się również programy z matematyki, fizyki, chemii i biologii prowadzone przez cztery polskie uczelnie: Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu i Uniwersytet Wrocławski. Ponadprzeciętnie wypadają polscy naukowcy pod względem liczby publikacji, bowiem według *Science and Engineering Indicators Digest 2012* tworzonej przez National Science Board Stanów Zjednoczonych Polska na 49 czołowych państwach świata, z których pochodzi 98,4% wszystkich publikacji naukowych, zajęła 20 miejsce. Stoi zatem przed nami zadanie przełożenia tego potencjału na stan naszej gospodarki.

Nowoczesne innowacje powstają dzięki krzyżowaniu się i fuzji niezachodzących do tej pory na siebie obszarów wiedzy. Ponadto są one tworzone w ramach coraz bardziej złożonych mechanizmów (innowacje otwarte, popytowe, innowacje zamknięte, tworzone w ramach konsorcjów itd.) oraz przebiegają w zróżnicowanym środowisku (klastry, start-upy, konsorcja badawcze, ośrodki transferu technologii, platformy technologiczne, nowe firmy technologiczne, firmy kapitału ryzyka itd.). W konfrontacji z coraz silniejszą globalną konkurencją, rosnącymi kosztami, wzrostem fuzji różnych technologii, krótszym cyklem ich

życia i zwiększonym tempem innowacji, firmy coraz częściej współpracują z zewnętrznymi partnerami, takimi jak dostawcy, klienci, uniwersytety lub użytkownicy produktów i usług, którzy stają się współautorami innowacji. Postępuje umiędzynarodowienie innowacji, czyli sytuacja, w której poszczególne jej człony i elementy powstają w różnych krajach, w ramach współpracy międzynarodowej. Jest to m.in. efekt zacieśniania więzi pomiędzy krajami Unii Europejskiej oraz pomiędzy Europą a światem. Umiędzynarodowienie obejmuje także polityki sektorowe (np. wspomniana strategia Unii Europejskiej „Europa 2020”, której celem jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który powinien być inteligentny, tj. osiągnięty dzięki inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony oraz prospołeczny). Zachodzącym równolegle trendem jest regionalizacja polityk innowacyjnych, polegająca na rozszerzaniu przez regiony pakietów własnych programów i instrumentów. Wymienione trendy są odbiciem zmian w systemach innowacji, które polegają na wzmocnieniu ich wymiarów lokalnych, regionalnych i międzynarodowych.

Istniejące obecnie bodźce podatkowe dla B+R oceniane są jako nieskuteczne w promowaniu wewnętrznych prac B+R w sektorze prywatnym. Jest to szczególnie istotne w obliczu wpisanego w specyfikę działalności innowacyjnej niedofinansowania, co jest związane z pojęciem tzw. „innowacyjnej doliny śmierci”. Rozumie się przez to etap procesu inwestycji w innowacje, kiedy koszty przekraczają granice wytrzymałości inwestorów (którzy mogą postrzegać je jako straty, a nie jako inwestycję – obawy te można uzasadnić faktem, że przedsięwzięcia innowacyjne, ze swej natury cechują się również niepewnością rezultatu). Koszty te wzrastają od momentu rozpoczęcia badań, aż do krytycznego punktu, który występuje na etapie komercjalizacji. Dodatkowo jest to etap o najmniej stabilnym finansowaniu – podczas gdy badania dotowane są ze środków publicznych, a dojrzałe innowacje przez konwencjonalny rynek finansowy (ponadto może pojawić się pierwszy zysk ze sprzedaży). Abstrahując od kwestii późniejszego powodzenia rynkowego danego produktu (choć jest to problem w ostatecznym rozrachunku decydujący), większość innowacyjnych przedsięwzięć nie ma możliwości wykazania swojego potencjału komercyjnego. Jest to spowodowane właśnie wspomnianym mechanizmem „doliny śmierci”, czyli luki między środkami publicznymi a gotowością zaangażowania ze strony sektora prywatnego. Mechanizm zależności poziomu finansowania od etapu procesu przedstawiony jest na poniższym schemacie.

Schemat 1. Dostępność finansowania kolejnych etapów działalności innowacyjnej.

Źródła: EUREC Agency, *Effectively supporting the commercialisation of research results ProRETT Man.*, Feb. 2008, *The European Innovation Council – A New Framework for EU Innovation Policy EARTO recommendations to the European Commission to initiate further discussion*

Mając na uwadze powyższe, szczególnie istotne jest skonstruowanie przyjaznego systemu podatkowego, niejako premiującego działalność innowacyjną – pozwoli to w pewnym stopniu zrównoważyć ryzyko jakie wiąże się z przedsięwzięciami tego rodzaju.

Celem projektu jest uruchomienie instrumentów, które przyczynią się do wzrostu innowacyjności polskiej gospodarki, a co za tym idzie do wzrostu dochodu narodowego i podniesienia poziomu dobrobytu w Polsce. Przedmiotowy projekt ustawy zawiera rozwiązania najczęściej postulowane przez środowisko związane z działalnością innowacyjną i odpowiada na najlepiej zidentyfikowane problemy. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, w toku dotychczasowych prac nad projektem ustawy odbył szereg spotkań z przedstawicielami świata nauki i biznesu. Relacje te będą podtrzymywane i wykorzystane w ramach prac nad *Białą księgą innowacyjności* – całościowym przeglądem zagadnienia. Pierwsze wnioski zawarte są w niniejszym projekcie ustawy.

Aby przyspieszyć przemianę polskiej gospodarki niezbędne jest zaprojektowanie mechanizmów wzmacniających pozytywne trendy widoczne w ostatnich latach, w szczególności pojawienie się wzrostu wydatków prywatnych na B+R, ponoszonych przez przedsiębiorstwa. Potrzeba wprowadzenia zmian wynika także z konieczności przedstawienia schematów pomocowych ze strumieni dotacyjnych na szersze wsparcie w postaci ulg

podatkowych. Wiąże się to ze zmianą w zakresie finansowania działań innowacyjnych jaka nastąpi po 2020 r., po zakończeniu aktualnej perspektywy w ramach funduszy europejskich.

Mając na uwadze powyższe Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Minister Finansów pracując w ramach Rady i Zespołu ds. Innowacyjności przygotowali niniejszy projekt ustawy, który dla realizacji założonych celów wprowadza zmiany w następujących ustawach:

- 1) ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r. poz. 361, z późn. zm.) – dalej: uPIT,
- 2) ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 851, z późn. zm.) – dalej: uCIT,
- 3) ustawa z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 154, z późn. zm.),
- 4) ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r. poz. 613, z późn. zm.),
- 5) ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672, z późn. zm.),
- 6) ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) – dalej uPsw,
- 7) ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 900) – dalej: uNCBR,
- 8) ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2016 r. poz. 572),
- 9) ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1620, z późn. zm.),
- 10) ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności (Dz. U. poz. 1767).

2. Uzasadnienie zmian w poszczególnych ustawach.

2.1. Zmiany w ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa oraz ustawie z dnia 25 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności.

Zmiany w ustawach o podatkach dochodowych mają na celu wprowadzenie instrumentów podatkowych, które wspierałyby prowadzenie działalności badawczo – rozwojowej (B+R) i są zmianami symetrycznymi – w obu ustawach zostały zaproponowane tożsame rozwiązania, zgodnie z dotychczas stosowaną metodą regulacji tych podatków. Zmiany w *ustawie – Ordynacja podatkowa* i *ustawie o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności* mają charakter dostosowujący.

2.1.1. Zniesienie opodatkowania aportu własności intelektualnej i przemysłowej.

Zakłada się zwiększenie zakresu komercjalizacji własności intelektualnej i współpracy nauki z biznesem przez zmianę klasyfikacji opodatkowania aportu własności intelektualnej i przemysłowej. Wymaga to zmiany uPIT i uCIT. Zmiany polegają na tym, że do przychodów nie zalicza się nominalnej wartości udziałów (akcji) w spółce kapitałowej objętych w zamian za wkład niepieniężny w postaci komercjalizowanej własności intelektualnej wniesiony przez podmiot komercjalizujący. W tym celu wprowadza się następujące zmiany: art. 1 pkt 1 lit. b (dot. projektowanego art. 17 ust. 1d uPIT) i art. 2 pkt 1 lit b (dot. projektowanego art. 12 ust. 4 pkt 23 uCIT).

Obecnie regulacje zakładają, że przychód w postaci udziałów objętych za wkład niepieniężny powstaje po upływie 5 lat. Projekt zawiera propozycję uchylenia tego przepisu. W tym celu proponuje się zmiany zawarte w art. 1 pkt 1 lit a tiret drugie (dot. art. 17 ust. 1a pkt 5) i w art. 2 pkt 1 lit. a tiret drugie (dot. art. 12 ust. 1b pkt 5). Jednocześnie konieczne są zmiany o charakterze redakcyjnym: art. 1 pkt 1 lit. a tiret pierwsze oraz art. 2 pkt 1 lit. a tiret pierwsze (usuwa się zwrot „albo” na końcu zdania i dodaje kropkę).

Ponadto uchyla się ust. 1o w art. 22 uPIT (art. 1 pkt 2). W przepisie tym określone są zasady ustalania kosztów uzyskania przychodu z tytułu objęcia udziałów (akcji) w spółce kapitałowej w zamian za aport w postaci komercjalizowanej własności intelektualnej wniesiony przez podmiot komercjalizujący. Skoro projekt ustawy przewiduje, że w takiej sytuacji nie będzie ustalany przychód podlegający opodatkowaniu, to nie będą również określane koszty uzyskania takiego przychodu. W konsekwencji należy uchylić ust. 1o w art. 22 uPIT.

Mając na uwadze, że *ustawa z dnia 25 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności* przewidywała wprowadzenie zniesienia opodatkowania aportu własności intelektualnej i przemysłowej na lata 2016 i 2017, niniejszy projekt zakłada uchylenie tego przepisu. W tym celu uchyla się art. 13 *ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności* (art. 10).

2.1.2. Rozszerzenie listy kosztów kwalifikowanych o koszty uzyskania patentu.

W obecnie obowiązującym stanie prawnym, podatnik może odliczyć od podstawy obliczenia podatku, koszty uzyskania przychodów poniesione na działalność badawczo-rozwojową, zwane „kosztami kwalifikowanymi”, tzn.:

- 1) koszty pracy pracowników zatrudnionych w celu realizacji działalności badawczo-rozwojowej;
- 2) nabycie materiałów i surowców bezpośrednio związanych z prowadzoną działalnością badawczo-rozwojową;
- 3) ekspertyzy, opinie, usługi doradcze i usługi równorzędne, a także nabycie wyników badań naukowych, świadczonych lub wykonywanych na podstawie umowy przez jednostkę naukową w rozumieniu *ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki* na potrzeby prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej;
- 4) odpłatne korzystanie z aparatury naukowo-badawczej wykorzystywanej wyłącznie w prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej.

W niniejszym projekcie ustawy zawarta jest propozycja rozszerzenia listy o koszty uzyskania patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, poniesione na:

- 1) przygotowanie dokumentacji zgłoszeniowej i dokonanie zgłoszenia do Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej lub odpowiedniego zagranicznego organu, łącznie z kosztami wymaganych tłumaczeń na język obcy;
- 2) prowadzenie postępowania przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej lub odpowiedni zagraniczny organ, poniesione od momentu zgłoszenia do tych organów, w szczególności opłaty urzędowe oraz koszty zastępstwa prawnego i procesowego;
- 3) odparcie zarzutów niespełnienia warunków wymaganych do uzyskania patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy lub prawa z rejestracji wzoru przemysłowego zarówno w postępowaniu zgłoszeniowym, jak i po jego zakończeniu, w szczególności koszty zastępstwa prawnego i procesowego, zarówno w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej, jak i w odpowiednim zagranicznym organie;
- 4) wnoszenie opłat okresowych, opłat za odnowienie, wykonywania tłumaczeń oraz dokonywanie innych czynności koniecznych dla nadania lub utrzymania ważności patentu, prawa ochronnego na wzór użytkowy oraz prawa z rejestracji wzoru

przemysłowego, w szczególności koszty walidacji patentów europejskich lub rejestracji jednolitego skutku.

Rozwiązanie to ma być zachętą do ponoszenia wydatków w tym zakresie (które często opiewają na kwoty znaczące – szczególnie w przypadku uzyskiwania ochrony w kilku krajach świata). Należy podkreślić, że możliwość uzyskania ochrony patentowej jest ważnym bodźcem działalności innowacyjnej, gdyż pozwala długofalowo czerpać z niej zyski. Ponadto są to koszty łatwe do udokumentowania, co ograniczy trudności interpretacyjne przed właściwymi organami skarbowymi.

Mając na względzie wymogi prawa europejskiego (tj. art. 28 *rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1, Dz. Urz. UE L 329 z 15.12.2015, str. 28 oraz Dz. Urz. UE L 149 z 7.06.2016, str. 10) propozycja ta skierowana została do mikroprzedsiębiorców i małych lub średnich przedsiębiorców.

Przepis skonstruowany został z uwzględnieniem przepisów *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie funduszu innowacyjności* i skorygowana w związku z przeprowadzeniem konsultacji publicznych. Propozycja zawarta jest w art. 1 pkt 3 lit. a (dot. projektowanego art. 26e ust. 2 pkt 5 uPIT) i art. 2 pkt 2 lit. a (dot. projektowanego art. 18d ust. 2 pkt 5 uCIT).

2.1.3. Zwiększenie kwot kosztów kwalifikowanych.

Aktualne kwoty kosztów kwalifikowanych wydatków na B+R, które można odliczyć od podstawy obliczenia podatku to:

- 1) 30 % kosztów osobowych;
- 2) 20 % pozostałych kosztów, jeżeli podatnik jest mikroprzedsiębiorcą, małym lub średnim przedsiębiorcą (MŚP) w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej;
- 3) 10% pozostałych kosztów, dla pozostałych przedsiębiorców.

Rozwiązanie zawarte w projekcie zakłada podwyższenie kwoty maksymalnego odliczenia wszystkich kosztów kwalifikowanych na działalność B+R od podstawy obliczenia podatku dla mikroprzedsiębiorców i MŚP do 50 %. Natomiast pozostałe, duże firmy będą mogły odliczyć 50 % wydatków osobowych i 30 % pozostałych kosztów związanych z działalnością

badawczo – rozwojową. Rozwiązania te mają zachęcić przedsiębiorców do inwestowania w działalność B+R oraz wykazywania nakładów ponoszonych na innowacje. Obecna wysokość tych kwot jest stosunkowo niska, niezachęcająca do podjęcia próby odliczenia. Propozycja ta ujednotolica także wskaźniki dla MŚP czym wpływa na większą przejrzystość przepisów dla podatników, którzy mają mniejsze możliwości korzystania z profesjonalnej obsługi prawno-podatkowej. Powyższa zmiana wprowadzana jest w art. 1 pkt 3 lit. b (dot. art. 26e ust. 7 uPIT) i w art. 2 pkt 2 lit. b (dot. art. 18d ust. 7 uCIT).

W celu zapewnienia zgodności z prawem europejskim projekt zawiera zastrzeżenia o warunkach udzielania pomocy publicznej zawarte w art. 1 pkt 3 lit. c i art. 2 pkt 2 lit. c. W związku z tym system odliczeń otrzymuje status programu pomocy zwolnionego z obowiązku notyfikacji na podstawie *rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu*. Status ten oznacza, że beneficjenci systemu odliczeń, mogą korzystać z nich stosując jedynie prawo krajowe, tj. m.in. znowelizowane przepisy art. 26e uPIT oraz art. 18d uCIT. Konieczność bezpośredniego stosowania europejskiego prawa o pomocy publicznej oraz uzyskania zgody Komisji Europejskiej na jej udzielenie istnieje jedynie w sytuacji, gdy wartość ulgi wynikającej z odliczenia przekroczy kwoty, wynikające z odesłań, o których mowa we wprowadzanym art. 26e uPIT ust. 11 pkt 3 i art. 18d ust. 11 pkt 3 uCIT, tj. 40 mln euro dla badań podstawowych (lub gdy koszty badań podstawowych stanowią więcej niż połowę kosztów kwalifikowalnych), 20 mln euro dla badań przemysłowych (lub gdy koszty badań przemysłowych stanowią więcej niż połowę kosztów kwalifikowalnych) i 15 mln euro dla eksperymentalnych prac rozwojowych (lub gdy koszty eksperymentalnych prac rozwojowych stanowią więcej niż połowę kosztów kwalifikowalnych).

2.1.4. Wydłużenie okresu możliwości odliczenia kosztów na działalność B+R.

Z uwagi na fakt, że pomiędzy datą poniesienia wydatków na działalność badawczo-rozwojową, a datą osiągnięcia przychodów z wyników tych prac upływa zazwyczaj dłuższy czas, wprowadzona została możliwość wykorzystania ulgi w okresie 3 lat podatkowych. Jeżeli podatnik poniesie za rok podatkowy stratę lub wielkość dochodu podatnika będzie niższa od kwoty przysługujących mu odliczeń, podatnik może dokonać odliczenia – odpowiednio w całej kwocie lub w części – w zeznaniach w kolejnych trzech latach

podatkowych następujących bezpośrednio po roku, w którym podatnik skorzystał lub miał prawo skorzystać z odliczenia.

Niniejszy projekt ustawy wydłuża z obecnych trzech do sześciu lat okres, w jakim można odliczyć koszty poniesione na działalność B+R. Jest to korzystne dla przedsiębiorców prowadzących działalność innowacyjną, której efekty są często widoczne w dłuższym okresie czasu. Sześcioletni okres rozliczania daje możliwość „przesunięcia” odliczenia na później.

Propozycja zawarta jest w art. 1 pkt 3 lit. b (dot. art. 26e ust. 8 uPIT) i w art. 2 pkt 2 lit. b (dot. art. 18d ust. 8 uCIT).

2.1.5. Zwrot gotówkowy dla nowopowstających przedsiębiorstw (start-upów) prowadzących działalność B+R.

W przypadku nowo powstałych przedsiębiorstw (start-up), które nie wykazują dochodów albo wykazują dochody za małe do pełnego skorzystania z ulgi wydatkowej, proponuje się alternatywne (do rozliczania ulgi w okresie 6-letnim) rozwiązanie polegające na przyznawaniu zwrotu gotówkowego dla wydatków kwalifikowanych, które nie zostały objęte ulgą ze względu na brak dochodu do opodatkowania lub zbyt niski dochód, niewystarczający do wykorzystania przysługującej ulgi. Decyzja o wyborze tego rozwiązania pozostawałaby w gestii podatnika.

Rozwiązanie to byłoby skierowane wyłącznie do podatników rozpoczynających prowadzenie działalności – w roku rozpoczęcia działalności, a także w kolejnym roku podatkowym – jeżeli podatnik w tym drugim roku posiadałby status MŚP.

Podatnicy którzy skorzystaliby z tego rozwiązania wykazywaliby w zeznaniu składanym za dany rok podatkowy, kwotę stanowiącą:

- w przypadku podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, 18% różnicy między kwotą przysługującego odliczenia a kwotą odliczoną w zeznaniu podatkowym lub, jeżeli podatnik wybrał opodatkowanie wg jednolitej 19% stawki podatku, 19% różnicy między kwotą przysługującego odliczenia a kwotą odliczoną w zeznaniu podatkowym,
- w przypadku podatników podatku dochodowego od osób prawnych, 19% różnicy między kwotą przysługującego odliczenia a kwotą odliczoną w zeznaniu podatkowym.

Proponuje się wprowadzenie ograniczeń, które eliminowałyby z możliwości skorzystania z tego rozwiązania podatników, którzy *de facto* nie są rozpoczynającymi prowadzenie działalności, np. powstałi w wyniku przekształcenia czy połączenia (podziału) podatników.

Ma to na celu ograniczenie dokonywania przez podatników nieuzasadnionych działań w tym zakresie, które byłyby podyktowane przede wszystkim chęcią skorzystania z projektowanej regulacji. Omawiane przepisy mają bowiem być skierowane do tych podatników, którzy rzeczywiście są nowo powstałymi podmiotami.

Jednocześnie z uwagi na to, że proponowana preferencja z jednej strony oznacza bezpośredni negatywny skutek dla budżetu państwa (zwrot gotówkowy), a z drugiej strony ma na celu wspieranie tych nowo powstałych podatników, którzy będą działać w dłuższej perspektywie czasu, proponuje się wprowadzenie rozwiązania polegającego na nałożeniu na podatnika obowiązku zwrotu kwoty pomocy, jeżeli przed upływem trzech lat podatkowych, licząc od końca roku podatkowego za który składane jest to zeznanie, zostanie postawiony w stan upadłości lub likwidacji.

Rozwiązanie to zawarte jest w art. 1 pkt 4 (w projektowanym art. 26ea uPIT) i art. 2 pkt 3 (w projektowanym art. 18da uCIT). Pociąga to za sobą konieczność korekt odesłań (art. 1 pkt 5 i art. 2 pkt 4).

2.1.6. Zmiana ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.

W art. 3 wprowadza się zmianę do art. 72 ustawy – Ordynacja podatkowa dotyczącego nadpłaty. Nowelizacja ma na celu rozszerzenie zakresu tego przepisu, tj. uznaniu na równi z nadpłatą kwoty stanowiącej różnicę określoną zgodnie z art. 26ea ustawy podatku dochodowym od osób fizycznych oraz zgodnie z art. 18da ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (tzw. zwrot gotówkowy).

2.2. Zmiany w ustawie z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa oraz w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk.

Przedmiotowa zmiana ma na celu ułatwienie rozporządzania mieniem przez państwowe osoby prawne. Dokonuje się to przez deregulację, rozumianą jako usprawnienie procesu. W obecnym stanie prawnym rektor uczelni publicznej ma swobodę w podejmowaniu decyzji dotyczących mienia i gospodarki uczelni, w zakresie zbycia lub obciążenia mienia do wysokości 250 000 euro obliczonej na podstawie średniego kursu ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski, według stanu z dnia wystąpienia o zgodę. Powyżej tej kwoty, rektor jest zobowiązany do uzyskania zgody Ministra Skarbu Państwa (MSP), po uprzedniej zgodzie senatu uczelni. Obecnie, kwestie te regulują art. 66 ust. 2 pkt 1 i art. 90 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym.

Proponowane brzmienie jest próbą rozwiązania kwestii krótkotrwałego rozporządzania składnikami aktywów trwałych w przypadkach, gdzie zapytania dotyczące możliwości np. wynajmu są bardzo często kierowane do podmiotu z bardzo krótkim wyprzedzeniem czasowym (1 dzień) i dotyczą wynajmu na np. 1 godzinę (np. sprzęt przeznaczony do działalności audio – wizualnej, sala konferencyjna itp.). W takich sytuacjach stosowanie czasochłonnej procedury wynikającej z obecnie obowiązującego art. 5a *ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa* powoduje, że podmiot często jest pozbawiony możliwości zwiększenia swoich przychodów z takiego krótkotrwałego wynajmu – gdy podmiot nie jest w stanie dopełnić wszystkich formalnych wymogów stawianych przez wspomniany przepis, jak np. przedstawić wycenę czy projekt umowy, zwłaszcza, gdy składniki majątku trwałego (np. studio czy kamera) wynajmowane są na jedną czy dwie godziny.

2.3. Zmiany w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Zmiany w *ustawie – Prawo ochrony środowiska* polegają na wprowadzeniu możliwości objęcia finansowaniem (w ramach finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej) przedsięwzięć związanych z wdrażaniem i funkcjonowaniem systemu weryfikacji technologii środowiskowych (ETV). Uzasadniając proponowaną zmianę, należy podkreślić, że system weryfikacji technologii środowiskowych (ETV) jest skutecznym narzędziem, realnie wspierającym polskie technologie środowiskowe na rynkach zagranicznych. Wspiera zarówno twórców i dostawców eko innowacyjnych rozwiązań, jak i ich odbiorców na rynku polskim i rynkach zagranicznych. Pomaga także w tworzeniu i wdrażaniu polityk publicznych oraz regulacji prawnych dzięki dostarczaniu obywatelom, ustawodawcy i decydom rzetelnych informacji o poziomie sprawności nowych technologii środowiskowych, gotowych do wprowadzenia na rynek. Wartość dodana dla twórcy lub producenta technologii, który skorzysta z systemu ETV, to uzyskanie w wyniku przeprowadzonej weryfikacji wiarygodnego potwierdzenia deklarowanej sprawności rozwiązania, które uznawane jest we wszystkich krajach Unii Europejskiej, a w niedalekiej przyszłości, po wejściu w życie nowej normy ISO 14034 na całym świecie (przewidywany termin publikacji normy to lipiec 2016 r.). Wspieranie eko innowacji, w tym ETV, wspomaga realizację zasad zrównoważonego rozwoju poprzez zwiększenie zasobooszczędności (resource efficiency), zmniejszenie energochłonności (energy efficiency) czy zamykanie obiegu surowców i zmianę modelu gospodarki z liniowego na obiegowy (circular economy). Wszystkie te aspekty wpisują się w nowy sposób myślenia o gospodarce i zarządzaniu zwany „resilience thinking”, który jako

priorytet wskazuje rozwój gospodarczy i zarządzanie nim, jednakże z poszanowaniem granic, jakie wyznacza nam środowisko naturalne („resilient economy”, „resilience management”).

System weryfikacji technologii środowiskowych, nazywany „Programem pilotażowym weryfikacji technologii środowiskowych (ETV) Unii Europejskiej”, został uznany w stanowisku Rządu RP do Komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego i Komitetu Regionów *Innowacja na rzecz zrównoważonej przyszłości – Plan działania w zakresie ekoinnowacji (Eco-AP)*, za inicjatywę o wysokim znaczeniu (stanowisko Rządu RP do *EcoAP - COM (2011)899*, przyjęte przez Komitet do spraw Europejskich w dniu 11 lipca 2012 roku). Jak czytamy w stanowisku, zdaniem Rządu RP jest to szczególnie ważna inicjatywa, „która może przynieść efekty w zakresie zwiększania konkurencyjności i innowacyjności europejskiej gospodarki. Polska, jako jeden z krajów dobrowolnie zaangażowanych w program EU ETV, pokłada w nim duże oczekiwania i dostrzega w nim szanse na zwiększenie udziału innowacyjnych technologii środowiskowych zarówno na rynku krajowym, europejskim, jak i globalnym, możliwość współpracy oraz wymiany doświadczeń z krajami stosującymi podobne systemy (np. Kanada, Stany Zjednoczone, Korea Południowa, Chiny, Filipiny, Japonia). Z uwagi na coraz powszechniejsze stosowanie przez największe światowe gospodarki wymogu posiadania certyfikatu potwierdzającego spełnianie przez technologię parametrów środowiskowych w zamówieniach publicznych, uruchomienie przez KE pilotażu, w którym uczestniczy Polska, w dłuższej perspektywie powinno przynieść pozytywny efekt promujący europejskie technologie na świecie”. System ETV został zgłoszony przez Ministra Środowiska, jako projekt kluczowy dla rozwoju innowacji w Polsce, w ramach prac nad *Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju* (wynikającą z *Planu na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju uchwała Rady Ministrów z dnia 16 lutego 2016 r. w sprawie przyjęcia „Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju” nr 14/2016*).

Beneficjentami projektu będą przedsiębiorcy w rozumieniu *ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej* prowadzący działalność gospodarczą w formie przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 55¹ *ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny*. Środki przeznaczone na realizację programu „Wsparcie Europejskiego Systemu Weryfikacji Technologii Środowiskowych”, wspierającego ETV, będą pochodzić z budżetu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Formą dofinansowania będzie dotacja, a intensywność dofinansowania to 50% kosztów kwalifikowalnych. Wyplata dotacji będzie

następować w trybie refundacji poniesionych przez Beneficjenta kosztów, po spełnieniu łącznie następujących warunków:

- 1) pozytywnym zakończeniu weryfikacji technologii przez Jednostkę Weryfikującą potwierdzonym przedstawieniem odpowiedniego dokumentu (certyfikatu),
- 2) przedstawieniu przez Beneficjenta odpowiednio potwierdzonych dokumentów świadczących o wykonaniu i rozliczeniu zadania: umowa z wykonawcą, faktury lub inny dowód księgowy, protokoły odbioru, potwierdzenie dokonania płatności – z zachowaniem ścieżki audytu finansowego.

Wspierane będą przedsięwzięcia polegające na przeprowadzeniu u Beneficjenta działań prowadzących do zweryfikowania posiadanych lub nabywanych technologii w ramach Systemu weryfikacji technologii środowiskowych (ETV). Działania te mają prowadzić do realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, wsparcia w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska oraz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Realizowane przedsięwzięcia muszą w sposób bezpośredni wiązać się z weryfikacją i opracowaniem niezbędnej dokumentacji weryfikacyjnej oraz ewentualnymi niezbędnymi dodatkowymi badaniami laboratoryjnymi i testami technologii.

Uruchomienie instrumentu wsparcia dla ETV pociągnie za sobą koszt szacowany na 1 mln złotych rocznie. Środki na ten cel będą pochodziły ze środków Narodowego Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (środki statutowe), a kwota ta wystarczy na zweryfikowanie około 20 technologii, choć należy podkreślić, że koszt pojedynczej weryfikacji zależy od stopnia skomplikowania technologii oraz wybranych do badania parametrów. Zastosowanie proponowanego rozwiązania pozwoli Polsce zwiększyć swój udział w międzynarodowym rynku ekoinnowacyjnych technologii środowiskowych. Jednocześnie należy podkreślić, że dokonanie przedmiotowej zmiany w ustawie POŚ warunkuje możliwość wsparcia tego przedsięwzięcia, ze względu na jego wielodziedzinowy charakter. W ramach Systemu ETV weryfikowane mogą być technologie z trzech różnych szeroko zdefiniowanych obszarów technologicznych:

- 1) oczyszczanie i monitoring wody,
- 2) materiały, odpady i zasoby,
- 3) technologie energetyczne.

2.4. Zmiany w ustawie z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk.

2.4.1. Objęcie wyłączeniem z ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa komercjalizacji bezpośredniej tzn. realizowanej przez centra transferu technologii.

Konieczność uzyskiwania zgody Ministra Skarbu w przypadku rozporządzania majątkiem przez uczelnie, komplikowała i wydłużała procedurę transferu technologii. Nowelizacja uPsw z 2014 roku (tj. *ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw*) wyłączyła stosowanie przepisów *ustawy o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa* w przypadku utworzenia przez uczelnię spółki celowej oraz w przypadku wykonywania czynności w zakresie komercjalizacji. Jednak obecne brzmienie, a przede wszystkim ułożenie tego przepisu w artykule dotyczącym spółki celowej, powoduje niejasności, czy wyłączenie dotyczy wszystkich działań uczelni w zakresie komercjalizacji, czy jedynie działań przez spółkę celową. Jednocześnie należy podkreślić, że obecny przepis nie pozwala na jednoznaczną interpretację, czy taka zgoda w ogóle jest konieczna, tj. czy własność intelektualna wytworzona przez uczelnie zalicza się do aktywów trwałych, wobec których obowiązuje reżim uzyskiwania zgody MSP. Wobec rozbieżnych opinii uczelnie ubiegają się o ową zgodę prewencyjnie. Konieczność uzyskiwania zgody Ministra Skarbu w przypadku rozporządzania majątkiem przez uczelnie komplikuje i wydłuża procedurę transferu technologii.

Powyższe powoduje konieczność przeprowadzenia korekty legislacyjnej w postaci uchylecia ust. 3a w art. 86a uPsw, który brzmi: „do utworzenia spółki celowej oraz do wykonywania czynności w zakresie komercjalizacji nie stosuje się przepisów *ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa*” i dodania art. 86ba, który wprost przesądzi, że „do wykonywania czynności w zakresie komercjalizacji oraz do wniesienia wkładu do spółki, w tym w celu jej utworzenia, nie stosuje się przepisów *ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa*.”. Powyższy przepis odwołuje się do art. 2 ust. 2 pkt 4 uPsw, który stanowi, że ilekroć w ustawie jest mowa o komercjalizacji, bez bliższego określenia - rozumie się przez to komercjalizację bezpośrednią i pośrednią. Należy wskazać, że przepis ten mógł być stosowany już dotychczas, jednak jak wspomniano, z uwagi na usytuowanie uchylanego

ust. 3a rodził on wątpliwości interpretacyjne – niniejszy projekt porządkuje powyższe pojęcia i intencje projektodawcy. Przedmiotowe zmiany zawarte są w art. 6 pkt 1 lit. b i pkt. 2.

2.4.2. Modyfikacja w procedurze „uwłaszczenia naukowców”.

Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, określiła kształt tzw. procedury „uwłaszczenia naukowców”, tj. zasad nabycia przez nich praw do wyników badań naukowych lub prac rozwojowych oraz know-how. Obecnie uczelnia publiczna w okresie trzech miesięcy od dnia otrzymania od pracownika informacji o wynikach badań naukowych lub prac rozwojowych oraz o know-how związanym z tymi wynikami podejmuje decyzję w sprawie ich komercjalizacji. W przypadku decyzji o niepodjęciu komercjalizacji uczelnia przedstawia badaczowi ofertę zawarcia bezwarunkowej i odpłatnej umowy o przeniesienie praw (do 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę). Jeśli nie dojdzie do zawarcia umowy, prawa pozostają we władaniu uczelni.

Jak wskazują doświadczenia centrów transferu technologii, obecny kształt procedury wykazuje znaczny potencjał do podniesienia efektywności. Obecna procedura rodzi liczne obowiązki biurokratyczne po stronie uczelni, a tymczasem efekt założony przez ustawodawcę jest nieznaczny. W praktyce 99% (szacunki Porozumienia Akademickich Centrów Transferu Technologii) zgłaszanych wyników badań jest przejmowanych przez uczelnie, a przypadki uwłaszczenia należą do rzadkości. Taki stan rzeczy najczęściej nie wynika z decyzji uczelni, ale z braku woli uwłaszczenia po stronie naukowców.

W celu usprawnienia procesów wewnętrznych i zmniejszenia niepotrzebnej biurokracji, w projekcie proponuje się korektę: naukowiec w momencie zgłaszania informacji o wynikach badań będzie mógł równocześnie (lub w terminie do 14 dni) złożyć oświadczenie o zainteresowaniu komercjalizacją. Tylko złożenie oświadczenia będzie rodziło po stronie uczelni obowiązek wydania decyzji w przedmiocie komercjalizacji – w przypadku braku oświadczenia prawa będą pozostawały na uczelni. Należy podkreślić, że ostateczna decyzja o uwłaszczeniu bądź jego odmowie pozostanie jednak uprawnieniem uczelni (tak jak ma to miejsce w obowiązującym stanie prawnym).

Wynagrodzenie przysługujące uczelni publicznej za przeniesienie praw wynosić będzie do 5% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę w gospodarce narodowej, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego – obecnie jest to 10% minimalnego wynagrodzenia (a zatem są to porównywalne kwoty).

Związane z tym zagadnieniem zmiany to: art. 6 pkt 3 (dot. art. 86e uPsw). Analogiczne zmiany wprowadza się w ustawie o PAN (art. 8 pkt 1).

2.4.3. Wydłużenie okresu w jakim naukowcom przysługuje prawo do udziału w korzyściach z komercjalizacji.

Aktualnie, w przypadku komercjalizacji dokonywanej przez uczelnię pracownikowi przysługuje 50% wartości środków uzyskanych przez uczelnię lub spółkę celową (obniżonych o nie więcej niż 25% kosztów bezpośrednio związanych z tą komercjalizacją, które zostały poniesione przez uczelnię lub spółkę celową). W przypadku komercjalizacji dokonywanej przez pracownika, uczelni przysługuje 25% wartości uzyskanych środków (obniżonych o nie więcej niż 25% kosztów bezpośrednio związanych z tą komercjalizacją, które zostały poniesione przez pracownika). Oba powyższe uprawnienia przysługują nie dłużej niż przez pięć lat od dnia uzyskania pierwszych środków.

Mając na uwadze specyfikę działalności innowacyjnej, tj. długi czas wprowadzania produktu na rynek (w szczególności w branżach np. farmaceutycznej, biotechnologicznej oraz chemicznej), okres 5 lat bywa zbyt krótki (w związku z wieloletnimi badaniami klinicznymi oraz testami), by podmioty uprawnione uzyskały korzyści z komercjalizacji, co obniża ich aktywność na tym polu. W związku z tym w projekcie ustawy zawarta jest propozycja usunięcia ust. 4 w art. 86f (art. 6 pkt. 4). Analogiczne zmiany wprowadzone zostaną w ustawie o PAN (art.8 pkt 2).

2.4.4. Umożliwienie uczelniom tworzenia więcej niż jednej spółki celowej.

Obecnie uczelnie mogą tworzyć jedną spółkę celową (i ewentualnie drugą z innymi uczelniami). Sygnalizują one jednak, że widziałyby potrzebę założenia kolejnych spółek np. w celu wzmocnienia współpracy z innymi uczelniami dla wspólnej komercjalizacji określonych wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Projekt ustawy wprowadza możliwość tworzenia większej liczby spółek celowych (w art. 6 pkt 1 lit. a).

2.5. Zmiany w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju.

Obecnie, właścicielem wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego powstałego w wyniku wykonania projektów dotyczących badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, finansowanych przez Centrum, jest Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Obrony Narodowej (art. 32 ust 3 uNCBR).

Zmiany proponowane w ustawie mają na celu ograniczenie dominującej roli Skarbu Państwa w przedmiotowym obszarze, przez zwiększenie elastyczności rozwiązań formalnych, co usprawni możliwość szybkiego rozwoju i wdrożenia przez wykonawców wyników badań naukowych lub prac rozwojowych, a w efekcie przygotowania innowacyjnych produktów gotowych. Po zmianach, co do zasady (art. 32 ust. 1 uNCBR) prawo do uzyskania patentu na wynalazek albo prawa ochronnego na wzór użytkowy, jak również prawa z rejestracji wzoru przemysłowego będzie przysługiwało podmiotowi, któremu NCBR przyznał środki finansowe, niemniej w przypadkach projektów na rzecz obronności i bezpieczeństwa, Skarb Państwa będzie mógł wystąpić o licencję, jeżeli uzna to za zasadne. Należy również podkreślić, że projektowane zmiany zapewniają, w wyjątkowych sytuacjach, jeżeli umowa o wykonanie i finansowanie projektu tak stanowi, możliwość przejęcia wyników badań naukowych lub prac rozwojowych przez Skarb Państwa, jeżeli wystąpi taka konieczność lub gdy wymaga tego specyfika projektu. Przejmowanie wyników badań przez Skarb Państwa nie jest rozwiązaniem nowym. Zawarte jest np. w art. 56-62 *ustawy - Prawo własności przemysłowej*, gdzie uznanie wynalazku za tajny, powoduje konieczność wypłaty odszkodowania (art. 59 ww. ustawy), gdyż dochodzi do przejścia na Skarb Państwa wynalazku dokonanego w ramach działalności niefinansowanej przez Skarb Państwa. Zaproponowane w niniejszym projekcie ustawy rozwiązanie będzie dotyczyło projektów finansowanych w całości lub w części przez NCBR. Analogiczne rozumienie pojęcia „finansowanie” (jako finansowanie w całości lub w części) funkcjonuje na gruncie *ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki* (art. 2 pkt 1). Poza tym, zmiany umożliwią wykorzystanie wyników projektów B+R przez podmioty Skarbu Państwa bez względu na to, kto będzie właścicielem tych wyników - w przypadku projektów związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa. Ponadto, proponowane zmiany zmierzają do ułatwienia rozporządzania mieniem przez jednostki organizacyjne Skarbu Państwa w przypadku projektów badawczych lub projektów rozwojowych, których wyniki mogą być wykorzystane przez kilka jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa. Wprowadzenie tych zmian, poparte jest doświadczeniem z realizacji pierwszych projektów w Narodowym Centrum Badań i Rozwoju w obszarze bezpieczeństwa i obronności państwa.

Mając na uwadze powyższe, należy podkreślić, że wprowadzane zmiany poprawiają sytuację prawną podmiotu, któremu przyznano środki na projekt dotyczący badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa. W obecnym stanie prawnym, właścicielem wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego powstałego

w wyniku wykonania takich projektów jest zawsze Skarb Państwa, reprezentowany przez Ministra Obrony Narodowej (art. 31 ust. 3 uNCBR). W proponowanym stanie prawnym, Skarb Państwa nabędzie własność wspomnianych wyników, tylko w przypadku zawarcia takiego zastrzeżenia w umowie (a zatem będzie to okoliczność uprzednio znana wykonawcy). Niezależnie od tego, przewidziano również możliwość korzystania z wyników przez Skarb Państwa na zasadzie licencji niewyłącznej (co nie ogranicza prawa własności wykonawcy).

Przy opracowaniu proponowanych zmian projektodawca analizował rozwiązania amerykańskiego prawa patentowego (The U.S. Patent Act – 35 United States Code), które są uznawane za jedne z najbardziej skutecznych regulacji promujących projekty badawczo-rozwojowe i wdrażanie innowacji finansowanych ze środków publicznych. Zgodnie z amerykańskim prawem patentowym, w zakresie badań naukowych sponsorowanych z funduszy rządu amerykańskiego, prawa własności intelektualnej do wynalazku przysługują wykonawcy, przy czym jednak wykonawca jest zobowiązany udzielić rządowi amerykańskiemu pełnej, nieodpłatnej, nieodwołalnej, lecz niewyłącznej licencji na korzystanie z wynalazku. Rząd amerykański uzyskuje również prawo do dodatkowych uprawnień, łącznie z uprawnieniami żądania przeniesienia prawa do wynalazku, jeśli wykonawca narusza istotne obowiązki umowne dotyczące prowadzenia dalszych prac badawczo-rozwojowych, uzyskania patentu, prowadzenia określonej polityki licencyjnej i nie usuwa naruszeń na żądanie rządu amerykańskiego (march-in rights). Wymaga podkreślenia, że rozwiązania te zostały wprowadzone w 1980 r. aktem prawnym Bayh-Dole (Bayh-Dole Act). Sprzed tych zmian wszystkie uprawnienia do wynalazku powstałego w wyniku badań naukowych finansowanych z funduszy rządu amerykańskiego nabywał wyłącznie rząd amerykański. W takim stanie prawnym wykorzystanie wyników badań naukowych było utrudnione prowadzeniem długotrwałych negocjacji z przedstawicielami administracji rządowej oraz słabo funkcjonującym mechanizmem licencjonowania. Po wprowadzeniu zmian nastąpiła wyraźna poprawa skuteczności procesu komercjalizacji wyników badań, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniej równowagi między prawami wykonawcy a interesem rządowym. Doświadczenia amerykańskie przekonują zatem o zasadności kierunku proponowanych w niniejszym projekcie ustawy zmian.

Zmiany te pozostają też w zgodzie z normami konstytucyjnymi. Nie naruszają istoty prawa własności gwarantowanego w art. 64 ust. 3 Konstytucji RP – w trybie art. 32 ust. 3 uNCBR Skarb Państwa stanie się właścicielem wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego tylko, gdy stanowi tak uprzednio zawarta umowa. W porównaniu

z obowiązującym przed wprowadzeniem regulacji stanem prawnym, następuje poprawa sytuacji wykonawcy (brzmienie wcześniejsze: „właścicielem wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego powstałego w wyniku wykonania projektów dotyczących badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, finansowanych przez Centrum, jest Skarb Państwa reprezentowany przez Ministra Obrony Narodowej.”). Natomiast w przypadku opisanym w art. 32 ust. 3a uNCBR Skarb Państwa uprawniony jest jedynie do korzystania z utworu, wynalazku, wzoru użytkowego lub przemysłowego. Nie dochodzi zatem do wyłączenia. Ewentualne ograniczenie prawa własności do jakiego mogłoby dojść, mieściłoby się w ramach art. 31 ust. 3 Konstytucji RP – ograniczenie wprowadzone jest w ustawie, jest konieczne dla bezpieczeństwa państwa i, jak wspomniano nie narusza istoty prawa.

2.6. Zmiany w ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki.

Przedmiotowe zmiany, zawarte w art. 9 projektu ustawy mają na celu ustabilizowanie finansowania działań związanych z komercjalizacją wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Jednostki naukowe zobowiązane zostaną do przeznaczania na ten cel 0,5% środków finansowych przyznanych na finansowanie utrzymania potencjału badawczego. Jednocześnie w uczelniach, w których funkcjonują centra transferu technologii (a zatem jednostki powołane w celu komercjalizacji bezpośredniej) jednostki naukowe będą finansować ich działanie. Projektowane rozwiązanie wprowadza minimalny próg finansowania. Należy zaznaczyć, że sytuacja jednostek naukowych i ich aktywność w obszarze komercjalizacji jest zróżnicowana, co wymusza elastyczność rozwiązań legislacyjnych.

2.7. Przepisy przejściowe i końcowe.

W przypadku podatników podatku dochodowego od osób prawnych, których rok podatkowy jest inny niż kalendarzowy i rozpocznie się przed dniem 1 stycznia 2017 r. oraz zakończy się po dniu 31 grudnia 2016 r., stosują oni do końca przyjętego przez siebie roku podatkowego przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2016 r. (art. 11).

W przypadku podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy przed dniem 1 stycznia 2017 r. objęli udziały (akcje) w spółce kapitałowej w zamian za wkład niepieniężny w postaci komercjalizowanej własności intelektualnej wniesiony przez podmiot komercjalizujący, do ustalenia przychodów i kosztów uzyskania przychodów z tytułu objęcia

tych udziałów (akcji), a także z tytułu ich zbycia po dniu 31 grudnia 2016 r., będą miały zastosowanie przepisy obowiązujące w dniu objęcia udziałów (akcji). Analogiczne rozwiązanie przewidziano dla podatników podatku dochodowego od osób prawnych (art. 12).

Przepis ten obejmie swoim zakresem dwie sytuacje objęcia udziałów (akcji):

1) przed dniem 1 stycznia 2016 r. – kiedy w ustawach o podatku dochodowym obowiązywało odroczenie ustalania przychodu z tytułu objęcia udziałów (akcji) w związku z komercjalizacją własności intelektualnej, oraz

2) od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31 grudnia 2016 r. – kiedy objęcie udziałów (akcji) w związku z komercjalizacją własności intelektualnej nie powodowało powstania przychodów (oraz ustalania kosztów uzyskania przychodów) – art. 13 ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności (Dz. U. poz. 1767).

W zależności od daty objęcia udziałów (akcji) stosowane będą zatem inne przepisy, które w różny sposób określały obowiązki podatnika dla celów podatku dochodowego zarówno z tytułu objęcia udziałów (akcji) w spółce kapitałowej w zamian za wkład niepieniężny w postaci komercjalizowanej własności intelektualnej wniesiony przez podmiot komercjalizujący, jak i późniejszego zbycia tych udziałów (akcji).

Postępowania w sprawie uzyskania zgody ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa na rozporządzenie mieniem, niezakończone do dnia wejścia w życie ustawy, w zakresie w jakim ich przedmiotem będą czynności prawne objęte wprowadzanymi w niniejszej ustawie włączeniami podlegają umorzeniu (art. 13).

Postępowania w sprawach wniesienia wkładu do spółki celowej po jej utworzeniu (a zatem czynności objętej art. 86ba uPsw, w brzmieniu nadanym niniejszą projektem ustawy, a nieobjętej uchylanym art. 86a ust. 3a w brzmieniu dotychczasowym), niezakończone do dnia wejścia w życie ustawy, podlegają umorzeniu. Powyższe odnosi się również do wskazanych w pkt. 2.4.1. różnic interpretacyjnych, co do zakresu wyłączenia stosowania ustawy o zasadach wykonywania uprawnień Skarbu Państwa. Po wejściu w życie ustawy postępowania w sprawie czynności dotychczas nieobjętych wyłączeniem (a objęte nim po zmianie ustawy) będą podlegały umorzeniu (art. 14).

Do postępowań, o których mowa w art. 86e ust. 1 uPsw (dot. procedury komercjalizacji przez naukowca), wszczętych i niezakończonych do dnia wejścia w życie

ustawy, stosuje się przepisy ustawy, w brzmieniu dotychczasowym. Oznacza to, że postępowania rozpoczęte przed wejściem w życie ustawy będą toczyły się na bez możliwości złożenia przez naukowca oświadczenia o zainteresowaniu komercjalizacją (art. 15).

Do projektów dotyczących badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa o których mowa w art. 32 ust. 3 uNCBR, niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy, stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszym projektem ustawy. Rozwiązanie to umotywowane jest, wspomnianą w pkt. 2.5 poprawą sytuacji prawnej wykonawcy badań (art. 16).

Proponuje się, aby projekt ustawy wszedł w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia z wyjątkiem art. 1, 2, 4, 9-12 (a zatem tych regulujących kwestie podatkowe), które wejdą w życie 1 stycznia 2017 r.

Projekt ustawy nie jest objęty regulacjami prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie podlega procedurze notyfikacji w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy nie wymaga uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia, właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, o czym mowa w § 39 *uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów* (M. P. z 2013 r. poz. 979, z późn. zm.).

Zgodnie z wymogiem art. 5 *ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa*, projekt ustawy został zamieszczony na stronie podmiotowej BIP Rządowego Centrum Legislacji, a dodatkowo na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.